

Jaarplan 2021

Gebiedscommissie
Utrecht-West

Utrecht-West

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Over Utrecht-West	4
2.1. Doel van de Gebiedscommissie	4
2.2. Waarden voor samenwerking	5
3. Utrecht-West in ontwikkeling: meerjarenvise	6
4. Programma 2021 e.v.	7
4.1. Adviesvragen; gevraagd of verwacht	8
4.2. Gebiedsaanwezigheid en netwerkverbinding.....	12
4.3. Onze aanpak	12
4.4. Gebiedsaanwezigheid en netwerkverbinding.....	14
4.5. Communicatie	15
5. Bedrijfsvoering, begroting en middelen	16
5.1. Begroting.....	17

Gebiedscommissie Utrecht-West

Jaarplan 2021 – C O N C E P T

Versie d.d. 4 december

T.b.v. GC d.d. 10 december ter accordering

1. Voorwoord

Voor u ligt het Jaarplan 2021 van de Gebiedscommissie Utrecht-West. Een jaar dat voor ons in het teken zal staan van versterken van de gebiedsontwikkeling in Utrecht-West. We gaan verder uitbouwen en professionaliseren waar we in 2020 al een start mee maakten: adviseren over de ontwikkeling van een levendig platteland en werken aan gebiedsvertrouwen. Dit alles met het doel een duurzaam toekomstperspectief voor de inwoners en ondernemers in Utrecht-West te realiseren.

Het uitgangspunt is de integrale benadering van onder andere de opgaven rond het veenweiden-gebied, stikstof, bodemdaling, CO₂, de bescherming van Natura2000 gebieden, de verduurzaming van de landbouw en de realisering van het NNN en de Groene Contour. Veel van deze opgaven voor een levendig platteland raken het werk van de agrarische ondernemers in de veenweiden.

De Gebiedscommissie Utrecht-West is de plek waar de streekhouders al ruim een decennium met elkaar aan tafel zitten. De commissieleden vertegenwoordigen weliswaar gemeenten of organisaties, maar de Gebiedscommissie heeft als uitgangspunt om met elkaar verder te kijken. Voorbij het eigen belang te focussen op het verderop liggende belang, namelijk dat van het gebied. Het werk aan de opgaven begint bij de energie en het ondernemerschap in het gebied. Deze dialoog vraagt van ieder van ons inzet naar beste kunnen.

Het team van het Programmabureau Utrecht-West, dat als een vooruitgeschoven post aan het werk is, spreekt gericht met de mensen in het gebied. Zodat wij de zorgen én wensen van inwoners en bedrijven begrijpen. Wij destilleren samenhangende integrale oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken uit de ideeën en plannen in het gebied en signaleren aanknopingspunten, ook voor verwachte advisering.

We houden nadrukkelijk voor ogen dat de werkelijkheid anno nu veranderlijker is dan ooit. Als onafhankelijke commissie stellen wij alles in het werk om te komen tot bruikbare adviezen en uitvoerbare voorstellen, die nodig zijn voor de gevraagde transitie.

Voordat u begint te lezen: veel van de gebruikelijke toelichting in het jaarplan is een jaarlijkse herhaling van informatie (samenstelling van de Gebiedscommissie, het team en de aanpak), daarvoor verwijs ik u waar dat kan, naar de vernieuwde website: www.utrecht-west.com.

Het is mij een eer om het werk van mijn voorgangers wijlen Jaap Verkroost en Joris Hogenboom voort te mogen zetten!

Namens de Gebiedscommissie en het Programmabureau,

Wim Perlot

Voorzitter Gebiedscommissie

2. Over Utrecht-West

Utrecht-West bestaat uit twee lagen. De eerste laag is de Gebiedscommissie, samengesteld uit bestuurders van gemeenten, waterschappen, LTO, agrarische collectieven, NMU, Landschap Erfgoed Utrecht, Vechtplassencommissie en terrein behorende organisaties. De Gebiedscommissie vertegenwoordigt de diversiteit van streekhouders in Utrecht-West.

De Gebiedscommissie krijgt ondersteuning vanuit het Programmabureau Utrecht-West, formeel aangestuurd via de Stichting gebiedsontwikkeling Utrecht-West.

Met Utrecht-West zorgen wij voor aansluiting van de landelijke en regionale doelstellingen bij de regionale en lokale ambities. Omgekeerd brengen wij vanuit onze satellietfunctie ideeën, wensen en ambities vanuit het eigenaarschap van het gebied naar de bestuurstafels. Bij de provincie, maar zeker ook bij inliggende gemeenten en waterschappen. Al doende treden we op als gebiedsregisseur en initiator, versneller en verbinder. Utrecht-West bepaalt geen beleid, zit niet in alle bestuurlijke overleggen, maar speelt in op en werkt met de uitkomsten van die overleggen. Utrecht-West adviseert vanuit deze ervaring in het gebied de provincie Utrecht over integrale maatschappelijke vraagstukken.

De actuele bemensing van de Gebiedscommissie en het Programmabureau is [hier](http://www.utrecht-west.com) te vinden: www.utrecht-west.com.

Veel van de processen beginnen en eindigen bij de grondeigenaren in het gebied. Het Programmabureau draagt zorg dat initiatieven uit het gebied, direct of indirect de maatschappelijke opgaven dienend, omhoogkomen en een stem krijgen. Om de doelen in het gebied te bereiken is beweging nodig. Wij stimuleren beweging, ook als dat start op microniveau. Dat kan gaan om bewoners die duurzame energie willen gaan opwekken, boeren die hun bedrijfsvoering willen verduurzamen of verbreden of willen stoppen, of natuurorganisaties die samenwerking zoeken met agrarische ondernemers.

2.1. Doel van de Gebiedscommissie

Het provinciale instellingsbesluit voor de Gebiedscommissie Utrecht-West van december 2018 benoemt de volgende onderwerpen voor het adviseren van gedeputeerde staten:

- De realisatie van het Programma Agenda Vitaal Platteland;
- De samenhang tussen het gebiedsprogramma en ontwikkelingen in het gebied Utrecht West enerzijds en aanvullende ambities van gebiedspartijen anderzijds.

Al in 2020 zijn de opgaven in het landelijke gebied verbreed ten opzichte van de Agenda Vitaal Platteland. Dat programma liep in 2019 ten einde en kreeg inmiddels een tweede overgangsjaar. Vanuit het maatschappelijk veld werden bestaande opgaven urgenter, zoals klimaat en reductie stikstofemissie. De integrale benadering vraagt koppeling aan andere thema's en partijen en inspelen op de actualiteit. Utrecht-West sondeert hoe groot/breed de gemene deler in het gebied is, waar de grenzen van het draagvlak zitten. Dit geeft de

provincie de kans om vanuit de dilemma's de gebiedsontwikkeling in te steken en maatschappelijke doelen in en met deelgebieden te realiseren.

In de commissie RGW van 14 oktober 2020 gaf gedeputeerde Bruins Slot aan het werk van de Agenda Vitaal Platteland met een schone lei te willen starten en met Utrecht-West en met de gebiedspartijen in gesprek te gaan. We stellen voor om, aansluitend op het nieuw te ontwikkelen uitvoeringsprogramma Landelijk gebied, het instellingsbesluit te zijner tijd zo aan te passen dat de governance blijvend is geregeld, én de Gebiedscommissie en het ondersteunende Programmabureau ook in de toekomst toegevoegde waarde hebben voor het bereiken van maatschappelijke doelen in het landelijke gebied van Utrecht-West.

2.2. Waarden voor samenwerking

Medewerkers van het Programmabureau werken vanuit onafhankelijkheid, benaderbaarheid, transparantie en betrouwbaarheid. Deze waarden maken dat we toegankelijk zijn voor alle partijen, ons lerend opstellen en bereid zijn constructief het gesprek aan te gaan in het gebied. Ook in Utrecht West zijn signalen van maatschappelijke onrust, net als in de rest van Nederland, zichtbaar. De transities die wij ondersteunen brengen per definitie maatschappelijke turbulentie met zich mee, wij hebben ook oog voor de menselijke kant van de veranderingen. Het werk aan het gebiedsvertrouwen vereist dat woorden en daden overeenkomen, en vergt continuïteit in de gelegde contacten.

Deze waarden vormen de basis van ons handelen. Reflectie en feedback op de wijze waarop wij hier in de praktijk invulling aan geven, horen bij ons werk.

3. Utrecht-West in ontwikkeling: meerjarenvisie

Onze meerjarenvisie, zoals vorig jaar opgesteld, blijft ongewijzigd.

Om duurzaam om te gaan met de planeet zijn er veranderingen nodig in de manier waarop we met onze energie- en voedselvoorziening en gebruik van de grondstoffen omgaan.

De maatschappelijke opgaven, zoals de landbouw-, klimaat- en energiedoelen, doen een beroep op de boeren, de grond en de natuur in een gebied. Om deze opgaven te realiseren zijn transities nodig naar een slimme, herstellende, lokale en circulaire economie. Het platteland kan immers verantwoord voedsel produceren, de biodiversiteit en natuurwaarde versterken, water bufferen en grootschalig duurzame energie opwekken. Dat vraagt om anders denken over hoe economische waarde in een gebied gecreëerd én gehouden wordt. Dit perspectief vormt voor veel adviezen van de Utrecht-West het vertrekpunt.

Landelijk en stedelijk gebied zijn van elkaar afhankelijk. Waar het platteland de benodigde ruimte levert voor voedsel, natuur, recreatie en schone energie, levert het stedelijk gebied voorzieningen en werkgelegenheid. De transities vragen om een sterkere verbinding tussen platteland en stad en ondersteuning voor agrariërs. Dit was al onderdeel van onze LEADER aanvraag Weidse veenweiden. De huidige LEADER periode wordt met 2 jaar verlengd (POP3Plus). In overleg met de provincie en de voorzitter van de LAG wordt besproken wat de rol van Utrecht-West hierin wordt. Wellicht geeft het opstellen van de provinciale voedselagenda daar mogelijkheden voor.

Agrariërs werken aan een toekomstbestendig boerenbedrijf, om generaties vooruit te kunnen. We praten en sparren met hen over hun bedrijf en het gebied. Wij brengen de plattelandscoaches onder de aandacht om individuele vragen uit te werken richting een toekomstperspectief en hebben oog voor signalen die op ondermijning kunnen wijzen. Ook diversiteit onder boeren dient een plek in te krijgen. Denk hierbij aan startende jonge boeren, zij-instromers of stoppende boeren: ieder heeft zijn eigen vragen als het gaat om de toekomst.

Overheidsdoelen die onder meer een kader vormen voor onze adviezen:

- Boeren dienen de kans te krijgen om toekomstbestendig te boeren;
- Natuurdoelen moeten gehaald worden;
- Bodemdaling dient beperkt te worden;
- CO₂-doelen moeten gehaald worden;
- Stikstof-doelen moeten gehaald worden.

In het veenweidegebied van Utrecht-West vormt bodemdaling een probleem. Naast de problemen van oudsher: verzakkende woningbouw en (kosten voor) waterveiligheid, is

daar een klimaatdoel bijgekomen. De bodemdaling leidt tot verhoogde en ongewenste CO₂-uitstoot door 'verbranding' van het veen. De klimaatdoelen stellen dat deze uitstoot gereduceerd moet worden. Deze grote opgave maakt transitie in Utrecht-West extra urgent en complex. Dit kan alleen het hoofd worden geboden als er integraal naar het gebied gekeken wordt. Het grondwaterpeil en slootwaterpeil zullen het komende jaar veel aandacht vergen. Dit komt terug in de adviezen van Utrecht-West.

Functiecombinaties moeten nieuwe verdienmodellen mogelijk maken. Blijvende melkveehouders krijgen wellicht deels een 'gemengd bedrijf', waarbij naast melkvee ook energie-opwek of natuurbeheer voorzien in het inkomen. Vrijkomende gronden worden bij voorkeur ingezet voor extensivering, het vergroten van de huiskavels en 'grond onder het bedrijf'. Onze benadering is in lijn met de gebiedsgerichte aanpak zoals LNV en provincie Utrecht deze voorstaan. Utrecht-West draagt graag bij aan de optimale inzet van de beschikbare provinciale klimaat impuls gelden.

Dit vraagt om een erf-overstijgende aanpak. Een slimme combinatie van landherstel, landgebruik en landbeheer, met een juiste verdeling van eigenaarschap en zeggenschap kan de sleutel zijn. Deze oplossingen vragen om een blijvende investering in de relatie met het gebied. In polder Ruige Weide, polder Zegveld en Waardassackerpolder zijn gebiedsprocessen in voorbereiding of aan de gang, waarbij bodemdaling de aanleiding is. Verandering komt niet vanzelf. Voor de Gebiedscommissie is het moreel en inhoudelijk de enige optie om mét burgers, boeren en bestuurders samen te zoeken naar passende oplossingen. Veranderingen moeten immers geënt worden op het ondernemerschap van de boeren. Daar is een open, actieve en ondernemende en ondersteunende houding voor nodig van alle betrokken partijen. Met de combinatie van bestuurlijk lef, democratisch vakmanschap van bestuurders en ambtenaren en realistisch ondernemerschap van burgers, boeren, terreineigenaren en het MKB, krijgt de gebiedstransitie de beste kans.

Waardassackerpolder

Betrokkenen moeten de kans krijgen om zelf bij te dragen aan de inhoudelijke oplossingen. Daarbij is slim instrumentarium nodig om de verandering op gang te brengen. Te denken valt aan toekomstbestendige grondbanken, overbruggingsregelingen en gebieds- en transitie subsidies die aansluiten op de praktijk. Maar ook we investeren ook in draagvlak als preventiemaatregel op harde ingrepen. Door onze aanwezigheid in het gebied kunnen we aangeven waar de grenzen liggen van het draagvlak voor ingrepen en wat er gevoelig ligt.

4. Programma 2021 e.v.

Op basis van de beschreven opdracht in het vigerende instellingsbesluit van de Gebiedscommissie wil de stichting gebiedsontwikkeling Utrecht West de volgende prestatie-indicatoren voorstellen voor 2020:

- Opleveren van adviezen op verzoek van de provincie met balans tussen inhoudelijke scherpte, en draagvlak bij betrokken partijen.
- Alle adviezen komen met inbreng vanuit de streekhouders tot stand.
- De adviezen geven inzicht in mogelijkheden en onmogelijkheden, en geven aan waar de grenzen liggen van het draagvlak.
- Bijdragen aan maatschappelijk draagvlak voor gebiedsopgaven door faciliteren, aanjagen, en initiëren.

N.b. Het overleg met de provincie over de precieze invulling van de adviezen loopt en zal zijn beslag krijgen in de beschikking.

4.1. Adviesvragen; gevraagd of verwacht

Hieronder volgt een opsomming van de medio november bij ons gevraagde en vanuit het gebied verwachte adviesvragen. In dit overzicht ontbreekt vooralsnog de beoogde uitvraag van de provincie Utrecht, die te zijner tijd ingevoegd zal worden.

Lopend

Gebiedsgerichte advisering

- a) Afronding voorverkenning Waardassackerpolder
Start gebiedsverkenning
De boeren in polder werkten samen in de kennisgroep “Polderkennis op peil” en pakten het initiatief om hun bedrijven toekomstbestendig te maken. Weidevogels en het remmen van bodemdaling waren de initiële doelen, naast de onzekerheid rondom stikstof. In de komende periode staat een startdocument op stapel, ontwikkeld met de boeren en provincie Utrecht, in samenspraak met Natuurmonumenten, gemeente en waterschap. Dit startdocument wordt voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.
- b) Gebiedsoriëntatie Zegveld (afronding)
In polders Zegveld en Rietveld komen grote opgaven aan de orde. Liggend nabij Natura2000 gebied Nieuwkoopse plassen, spelen stikstofproblematiek en bodemdaling (door de grondsoort) een grote rol. Bovendien zijn doelen gesteld voor het realiseren van het NNN in polder Rietveld.
De oriëntatie beslaat het ophalen van de maatschappelijke doelen bij de overheden en wat er leeft vanuit het bewonersperspectief. Dit leidt tot een advies aan Gedeputeerde Staten voor een advies op vervolg.
- c) Gebiedsoriëntatie Ruige Weide
Omdat polder Ruige Weide een hard zakkende polder is, heeft onze senior agrarisch ondernemer alle bedrijven in Ruige Weide bezocht en vastgesteld dat er onder meer grote belangstelling is om waterinfiltratie toe te passen om de bodemdaling te remmen. Daarnaast zijn er kansen voor een ruilverkaveling met realisatie van maatschappelijke doelen.

Thematisch

a) Kringlooplandbouw (bottom up)

“De volgende stap in kringlooplandbouw, wat is hiervoor nodig in Utrecht West?” is de vraag die we een begeleidingsgroep voorleggen. Een notitie op basis van een eerste thematische verkenning onder boeren wordt komende periode voorgelegd. Afhankelijk van de uitkomsten stelt het Programmabureau een plan van aanpak op over toekomstbestendige landbouw dat wordt voorgelegd aan de gebiedscommissie Utrecht-West. Kringlooplandbouw dient de boeren een wenkend toekomstperspectief te bieden om zo ook bij te dragen aan maatschappelijke en fysieke (klimaat, stikstof, biodiversiteit) vraagstukken.

b) Grondwater

Als vervolg op de programma Aanpak Veenweide, en als voorloper op de regionale veenweidestrategieën, wordt een eerste verkenning gedaan naar situatie van het grondwaterniveau in Utrecht-West. Alles wijst erop dat het omhoog brengen van het grondwaterpeil bijdraagt aan klimaatdoelen en wellicht natuur- en productiedoelen. Vragen die daarbij aan de orde komen: Hoe verbinden we de kleinschalige initiatieven van de waterschappen met de provinciale ambitie om 50% bodemdaling te reduceren? Hoe leggen we onder de boeren de bakermat om hiermee ook zelf aan de slag te gaan? Deels betreft het een onderzoek in samenwerking met het Veenweide Innovatie Centrum, deels is het communicatie naar en met boeren, deels is het de dialoog tussen de overheden faciliteren, zodat duidelijk is wie waarvoor aan de lat staat.

c) Regionale Veenweidenstrategie

Utrecht-West is gevraagd mee te denken met de veenweidestrategie die provincie in samenwerking met de waterschappen opstelt. Hierin brengen we de haalbaarheid en uitvoerbaarheid in, vanuit het perspectief van de streekhouders.

d) Vervolg advies VAB

De bestuurlijke begeleidingsgroep heeft in concept het advies opgeleverd. Als de sloopeis van 50% wordt losgelaten, ziet de begeleidingsgroep een rol voor zichzelf in het verder brengen van het thema bij de gemeenten en provincie. Het vervolg behelst onder andere om casuïstiek (goede en foute voorbeelden) onder begeleiding te bespreken, daar lering uit te trekken en onder te brengen in de Omgevingsverordening.

Verwachte/mogelijke adviezen

Gebiedsgericht

a) Gebiedsverkenning Waardassackerpolder

De gebiedsverkenning werkt toe naar een gebiedsaanbod vanuit bovengenoemde partijen. Dit aanbod beschrijft welke maatschappelijke doelen vanuit het lokale perspectief gerealiseerd kunnen worden. Dit betekent intensieve begeleiding van

het groepsproces, faciliteren van de dialoog; zowel onderling als de overheden, en meeschrijven aan het gebiedsaanbod.

- b) Tenminste vier nieuwe gebiedsoriëntaties: wij zien nu vanuit verschillende invalshoeken mogelijkheden in bijvoorbeeld Utrechtse Waarden, Stichtse Vecht, Zouweboezem en Groot Mijdrecht Noord-West. Waarom deze gebieden:
In de **Utrechtse Waarden** is met name in het westelijk deel sprake van flinke bodemdaling. Met een oriëntatie wordt nagegaan wat er speelt en welke mogelijkheden er zijn voor toekomstbestendig landgebruik.
Stichtse Vecht betreft het gebied tussen A2 en Amsterdam Rijnkanaal, waar initiatieven voor zonneweiden spelen met daarbij doorgaande boeren. Tevens is de A2 aangewezen als pilotgebied door Rijkswaterstaat om duurzame energie op te wekken, waarbij gekeken wordt naar lokale meekoppelkansen.
In de **Zouweboezem** komen verschillende opgaven bij elkaar: stikstof, duurzame landbouw en de overgang van Zuid-Holland naar Utrecht. Wij inventariseren wat er leeft in het gebied en welke mogelijkheden en onmogelijkheden het gebied ervaart. Doel is dit vast te leggen in een gebiedsadvies aan Gedeputeerde Staten, omdat in de nabije toekomst AVP de opdracht krijgt om de afronding en instandhouding van het Natura2000 gebied uit te voeren.
In **Groot Mijdrecht Noord-West** is er veel verrommeling en onzekerheid over ontwikkeling van het gebied. Bekend is dat de komende periode bedrijven gaan stoppen. Een oriëntatie kan input geven voor een ruilverkaveling, of inzicht geven op wat het gebied kan bijdragen aan ontwikkelingen.
De nadere invulling vindt plaats in overleg met provincie Utrecht en overige streekhouders.
- c) Voorverkenning Zegveld (na startfase)
Afhankelijk van het besluit van Gedeputeerde Staten vergt het gebiedsaanbod, dat alle bewoners een stem krijgen in het gebiedsproces. Hiertoe voeren wij keukentafelgesprekken, ondersteunen wij de bestuurlijke begeleidingsgroep en houden wij rekening met de inzet van een vertrouwenspersoon. Naast de individuele gesprekken organiseren wij gemeenschappelijke sessies met en wellicht door bewoners. Dit zal uitmonden in drie deeladviezen. Bij voldoende draagvlak en animo vanuit het gebied om een gebiedsverkenning te doen, kan dat uiteindelijk leiden tot een gebiedsplan. Naar verwachting start dat na 2021.
- d) Voorverkenning Ruige Weide (na startfase)
In Ruige Weide is op basis van de oriëntatie groot draagvlak voor waterinfiltratie en opwekking duurzame energie. Hier willen we onderzoeken of met behulp van impuls gelden, in de gehele polder waterinfiltratie aangelegd kan worden. Daarnaast bestaat in Ruige Weide een grote wens om meervoudige verdienmodellen te verkennen. Denk aan lokale producten, en beheer en onderhoud van aanpalende natuurgebieden. Hiervoor beleggen we samen met bewoners avonden en dialoogsessies, waar ook andere streekhouders als overheden, aan kunnen bijdragen. Hiervoor wordt een bestuurlijk begeleidingsgroep ingericht en wordt deze vanuit Utrecht-West ondersteund. Zo wordt een gebiedsaanbod vormgegeven, en ondersteund Utrecht-West de ondernemers hierbij.

Thematisch

- a) Kringlooplandbouw
- b) Grondstrategie – (koppeling met lopende adviezen)
- c) Impuls biodiversiteit
- d) CO₂ ondersteuning
- e) Meervoudige verdienmodellen
- f) Stad-land-kernen verbinding (voedsel van dichtbij)
- g) Landschap

Deze thematische vragen zien we meer en meer verschijnen in de verschillende gremia. In samenspraak met de Gebiedscommissie wordt nagegaan welke onderwerpen in 2021 zich lenen voor een advies richting Gedeputeerde Staten.

Verwachte vragen voor Gebiedscommissie

Naast concrete adviezen ziet Utrecht-West enkele ontwikkelingen waar de komende periode aandacht voor moet zijn. Dit betreft onder andere:

- De weer toenemende rol van de landelijke overheid in de Ruimtelijke Ordening.
- De toenemende beleidsdruk op het landelijk gebied en daarmee verschuivende verhoudingen tussen overheden
- Landschap en behoud van het landschap hebben landelijk gezien een prominente plek in geformuleerd beleid.
- De komst van de Omgevingswet vraagt pilots om praktische kennis te verwerven. Het ‘right to challenge’ zorgt voor verschuiving in de verhoudingen tussen overheden en bewoners. Er liggen in gebiedsprocessen wellicht kansen om hier in een veilige setting ervaring met elkaar op te doen.

Deze zaken houden de bestuurders en medewerkers van Utrecht-West goed in de peiling, zodat bekeken wordt of het nodig is om hierop te acteren.

Reservering inspelen actualiteit

Bestuurlijk is gevraagd om in 2021 20% budget en inzet vrij te houden, om waar nodig in te spelen op actualiteiten en gevraagd te adviseren aan de provincie. Binnen de huidige exploitatiebegroting van € 750.000,- is geen ruimte voor een reservering. Alle beschikbare middelen zijn benodigd in de lopende en komende adviezen. Mochten er zich nieuwe ontwikkelingen voordoen dan gaan we het gesprek met de provincie aan over prioritering en/of eventuele scope wijziging. Daarnaast lopen gesprekken met de leden van de gebiedscommissie om in geval van een gebiedsgerichte aanpak, aanvullende middelen te verkrijgen.

- ⇒ Resultaten:
 - Advies op actuele, nader te bepalen vraagstukken
- ⇒ Bemensing: Gehele team met (extern) netwerk
- ⇒ Kernwoorden: Flexibiliteit, doelmatigheid, actualiteit.

4.2. Gebiedsaanwezigheid en netwerkverbinding

Het team van het Programmabureau bundelt de stemmen van het gebied, maar fungeert ook als satelliet van overheden. Vanuit een intermediaire rol verbinden zij het gebied aan lokale bestuurders en visa versa. Zij geven de adviserende rol vorm met zowel de provincie als de streekhouders. Door continue aanwezigheid realiseren zij een bakermat van betrokken bewoners, een voorloper van draagvlak. Met dit team streven wij ernaar de continuïteit van ingezette trajecten te borgen, wat bijdraagt aan gebiedsvertrouwen. Goede relaties in het gebied (ook voordat actie gewenst is) zorgen voor een betere start en weerbaarheid in het proces. Dit is ook een punt van aandacht voor de middellange termijn.

4.3. Onze aanpak

Ons procesontwerp voor de gebiedsgerichte advisering kent verschillende fasen, hieronder een korte verduidelijking van onze aanpak rond gebiedsgerichte (beperkt tot een specifieke geografische locatie) en thematische advisering (naar aanleiding van een algemeen vraagstuk).

Gebiedsgerichte advisering, fasering

- ***Oriëntatiefase***

Onze agrarische gebiedsscouts (senior agrarisch ondernemers) starten in het gebied met keukentafelgesprekken met boeren om te weten wat er op de erven en in de gebieden speelt. De gebieden waar we de komende periode prioriteit aan willen geven zijn reeds eerder genoemd

De door Utrecht-West ingezette boeren die met boeren praten, vervullen de rol van verkenner. Omdat zij zelf ook boer zijn, is er veel eerder begrip van de situatie en mogelijkheden. Het gaat om koplopers die met het peloton in gesprek gaan, zij vormen het begin van de brug die we bouwen en inspireren anderen bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering.

Signalen uit de veenweiden zijn vertrouwelijk, maar kunnen in overleg met de betreffende gesprekspartner aanleiding geven tot contact met de adviseurs gebiedsontwikkeling of een doorverwijzing naar de plattelandscoaches. Bij erf-overschrijdende opgaven verbinden en organiseren we een dialoog met gebied en overheden / instituties. Een mooi voorbeeld dat zo ontstaan is en momenteel loopt is de Waardassackerpolder.

Onze rol is hier de bekende satellietfunctie, we halen aan beide zijden (gebied / overheid en instituties) informatie op, en zorgen voor zinvolle uitwisseling. Op die wijze krijgen we gevoel of er een basis ligt voor een voorverkenning in een gebied om een maatschappelijk doel of kavelruil te organiseren. In deze fase komen ook signalen voor eventuele toekomstige adviezen boven water en daarmee ingrediënten voor het procesontwerp.

- ⇒ Resultaten:
 - Inzicht in individuele erven, sociale cohesie en bereidheid tot samenwerking
 - Advies aan Gedeputeerde Staten en overheden met de opbrengst en een advies voor een eventueel vervolg.
 - Inbreng van adviesonderwerpen vanuit het gebied (bottom-up)
 - ⇒ Bemensing: Adviseur gebiedsontwikkeling, senior agrarisch ondernemers, Programmadirecteur
 - ⇒ Kernwoorden: Aanwezigheid, communicatie, participatie, beeldvorming, organisatieopbouw, integraal, gebiedsvertrouwen
- **Voorverkenning:**

Een verkenning met alle betrokken agrariërs en bewoners. Afhankelijk van opgave wordt de wens, vraag of zoekrichting in het gebied in beeld gebracht en een procesaanpak vormgegeven richting de gebiedsverkenning. Dit in samenspraak met streekhouders en eventueel een bestuurlijke begeleidingsgroep die het gebiedsproces faciliteert. Dit leidt tot een advies aan overheden over welke mogelijkheden en dilemma's er in een gebied liggen om maatschappelijke doelen te bereiken, met oog voor het perspectief van de bewoners. Resultierend in een bestuurlijk gedragen advies aan Gedeputeerde Staten en lokale besturen in de vorm van een gebiedsaanbod, of andere vervolg(on)mogelijkheden. Rol in deze fase is het organiseren van de gebiedsdialogoog en werken aan gebiedsvertrouwen met de streekhouders.

Afhankelijk van gevoeligheden in een gebied maakt Utrecht-West gebruik van een vertrouwenspersoon. Deze heeft als rol om individuele ondernemers te ondersteunen en begeleiden. Onze ervaring met kavelruilen leerde dat de inzet van een vertrouwenspersoon spanningen in een gebied kanaliseert.

Het proces omtrent het gebied Waardassackerpolder bevindt zich in de voorverkenning en zal mogelijk in 2021 worden afgerond.
- ⇒ Resultaten:
 - Inzicht in actoren/factoren in een geografisch afgebakend gebied en inschatting potentieel integrale oplossingen.
 - Startdocument voor regietafel en eventueel Gedeputeerde Staten
 - ⇒ Bemensing: Adviseur gebiedsontwikkeling, Programmadirecteur, Vertrouwenspersoon
 - ⇒ Kernwoorden: Aanwezigheid, communicatie, participatie, voorverkenning
- **Gebiedsverkenning**

Deze fase bouwt door op de voorverkenning. Er is commitment om samen aan de slag te gaan, en de eerste doelen zijn bekend. Deze fase staat in het teken van de organisatorische inrichting en het procesontwerp richting een gebiedsplan, met organisatie en afspraken over uitvoering. Het is een intensieve fase in de begeleiding van het gebied, waarin naast inhoudelijke verdieping ook gewerkt wordt aan de sociale cohesie en onderlinge samenwerking tussen boeren, provincie Utrecht en overige betrokken partijen.

- ⇒ Resultaten:
 - Het gebiedsaanbod aan overheden als bijvoorbeeld een convenant, met daarin opgenomen de benodigde randvoorwaarden voor het gewenste resultaat.
- ⇒ Inzicht in individuele erven, sociale cohesie en bereidheid tot samenwerking
- ⇒ Bemensing: Adviseur gebiedsontwikkeling, Programmadirecteur
- ⇒ Kernwoorden: Aanwezigheid, communicatie, participatie, verkenning, planvorming

Na de gebiedsverkenning komt in de uitvoering in handen van de provincie of gebiedspartijen, in deze fase is Utrecht-West beschikbaar om een satelliet-functie in te nemen, waarbij input en advies wordt geleverd vanuit het gebied, die kan leiden tot bijsturen en/of nieuwe faseplannen.

Thematische advisering:

Naast de gebiedsgerichte advisering van Utrecht-West wordt ook een beroep ons gedaan voor meer thematische advisering. Thematische advisering verzorgen wij aan de hand van de volgende stappen, die ook onderdeel uit kunnen maken van de gebiedsgerichte advisering.

- Beknopte deskresearch
- Stakeholderanalyse
- Expertgroep (binnen en buiten het gebied)
- Ambtelijk netwerk aansluiten
- Schets van dilemma's en kansen
- Advies aan Gedeputeerde Staten

4.4. Gebiedsaanwezigheid en netwerkverbinding

Om het werk van Utrecht-West effectief en efficiënt uit te kunnen voeren is het nodig ons netwerk te onderhouden. Dit netwerk kent vele verschijningsvormen. Regulier overleg met overheidsinstanties, zitting in kerngroep landbouwcoaches, Stuurgroep Gekanaliseerde Hollandse IJssel, Platform de Utrechtse Waarden, LEADER-penvoering, regietafels Stikstof. Samen met de onafhankelijk voorzitter van de Gebiedscommissie en de leden van de Gebiedscommissie wordt bepaald waar inzet toegevoegde waarde heeft:

- Gebiedsscouts vanuit Programmabureau Utrecht-West
- Boeren praten met boeren: met ook oog voor de menselijke kant voor de voorliggende transitie
- Brugfunctie richting Plattelandscoaches, rol voorzitter in relevante overleggen, aanjagen LEADER
- Bestuurlijk netwerk: onafhankelijke voorzitter als organisator van netwerken
- Bestuurlijke adviesgroepen
- Inrichting en ondersteuning van bestuurlijke begeleidingsgroepen voor zowel gebieds- als thematische advisering
- Regulier ambtelijk overleg met provinciale opgavemanagers of strategische verbinders.

- ⇒ Resultaten:
 - Actief en inzetbaar formeel en informeel netwerk
 - Actieve betrokkenheid bij belangrijke vraagstukken
 - Met gebied ontwikkeld integraal gebiedsplan
- ⇒ Bemensing: Gehele team en voorzitter Utrecht-West
- ⇒ Kernwoorden: Samenwerking, netwerk, afstemming

4.5. Communicatie

Het Programmabureau draagt zorg voor communicatie namens Utrecht-West.

De Gebiedscommissie erkent een verschil tussen de wijze van totstandkoming van betekenisgeving binnen overheden en hoe betekenis wordt gevormd bij burgerinitiatieven en de eerste fase van gebiedsprocessen. Binnen overheden is bijvoorbeeld controle, formele verantwoording vooraf, juridische toetsing van groot belang en noodzakelijk. In het gebied gaat het over netwerken, kansen benutten, het onderhouden van contacten en elkaar wat gunnen. Voor goede samenwerking en het werk aan gebiedsvertrouwen zijn begrip en respect over en weer van belang. Het Programmabureau positioneert zich exact daartussen en communiceert met oog voor de verschillende invalshoeken.

Aanwezigheid van het team van het Programmabureau in Utrecht-West is een van de belangrijkste middelen van de Gebiedscommissie. Dit vertaalt zich onder meer naar sterke persoonlijke communicatie. Gebiedscommunicatie is dan ook voor alle medewerkers van het Programmabureau een onderdeel van hun taak. Daarbij beschouwen we de communicatie meerledig:

Gebiedscommunicatie:

Utrecht-West krijgt een grotere naamsbekendheid in het gebied door zichtbaarheid en aanwezigheid van de teamleden. We zorgen voor toegankelijke communicatie en bijvoorbeeld korte reactietijden. Voor gebiedscommunicatie wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande communicatiemomenten. Als nodig ondersteunen we initiatieven ook met hun eigen communicatie. De gebiedscommunicatie gaat zorgvuldig en weloverwogen om met de initiatieven. Beginnende initiatieven moeten in de luwte kunnen opereren.

Netwerkcommunicatie:

Alle gebiedspartners blijven aangehaakt op de ontwikkelingen in het gebied. Communicatie richt zich op de voortgang en de resultaten. In afstemming met de communicatieafdelingen van partners wordt gekeken welke onderlinge versterking mogelijk is. Positionering van de voorzitter is een van de aandachtspunten. Als altijd blijft vertrouwelijkheid van informatie een speerpunt van het Programmabureau.

Ambtelijk overleg Provincie

Gezien de complexiteit van de opgaven in het gebied, vergt de samenwerking met de provincie onder de huidige omstandigheden extra aandacht. De maatregelen van het RIVM rond COVID-19 maken dat noodzakelijke formele en informele overleggen meer gestructureerd dienen te verlopen. Wij stellen voor / beogen ieder kwartaal een opgavenmanagersoverleg te initiëren.

Transitiecommunicatie:

Ontwikkelen van een gedeelde modus operandi die hoort bij het begeleiden van verandertrajecten in de context van gebiedsontwikkeling. De aanpak van de verschillende sectorale agenda's vanuit overheden vragen om een integrale benadering en een borging van de belangen in de gebieden. Dit vraagt een intensieve dialoog, met als doel dat het goede gebeurt en gecommuniceerd wordt.

Inzet middelen:

De inzet van communicatiemiddelen zorgt voor naamsbekendheid, met een regelmatige aanwezigheid in bijvoorbeeld social media (waarbij niet de frequentie, maar de nieuwswaardigheid leidend is), zodat inwoners van het gebied de Gebiedscommissie en het Programmabureau nog beter weten te vinden.

- Social media: LinkedIn, Twitter -> werken aan zichtbaarheid en herkenning rondom de activiteiten
 - Website: -> uitleg over aanpak, als 1^e aanknopingspunt voor inwoners van het gebied
 - Tour langs lokale overheden om zowel ambtelijk als bestuurlijk onze aanpak en activiteiten toe te lichten
 - Nieuwsbrief: 6 keer per jaar, met brede informatie vanuit het netwerk
 - Persberichten: rond nieuwswaardige momenten
 - Aanwezigheid in Whatsappgroepen om informatie te delen en vragen te stellen
 - Infomercials/video's: 6-12 filmpjes, verspreid over het jaar, storytelling rond het werk in Utrecht-West, maar ook: '1^e 100 dagen van de nieuwe voorzitter'
- ⇒ Resultaten:
 - Goede vindbaarheid van en toelichting rond het werk van Utrecht-West
 - Actieve rol in de communicatie rondom de gebiedsontwikkeling in Utrecht-West
 - ⇒ Bemensing: Adviseur communicatie in samenwerking met team en voorzitter Gebiedscommissie
 - ⇒ Kernwoorden: Verbinding, zichtbaarheid, enthousiasmeren

5. Bedrijfsvoering, begroting en middelen

Sinds 2019 werkt Utrecht-West met een flexibel team van betrokken specialisten rond een vaste kern. De programmadirecteur en financieel administrateur, werken beiden gedetacheerd vanuit de provincie (1,6 fte), de specialisten vormen in totaal 2,2 fte.

Het Programmabureau houdt de voorkeur om de basisformatie in- en aan te vullen met gedetacheerd personeel vanuit de provinciale organisatie. Voor de komende opgaven wordt het gesprek gevoerd met de provincie om als vooruitgeschoven post te kunnen fungeren. In de gesprekken met de provincie wordt vanuit Utrecht-West ingezet op detachering vanuit de provincie binnen de adviserende rol. Hiermee is het bureau verzekerd van kundig personeel en een nauwe samenwerking met de provincie. Tot dat dat mogelijk is, maakt het Programmabureau gebruik van zelfstandige experts of maakt afspraken met bureaus.

- ⇒ Resultaten:
 - Duidelijke afspraken over de randvoorwaarden vanuit de subsidieverstrekker (provincie Utrecht)
 - Tijdige en duidelijke verantwoording aan zowel subsidieverstrekker als bestuur Utrecht-West
 - Duidelijke afspraken met provincie Utrecht met betrekking tot gebruik van kantoor en faciliteiten
 - Goed lopende communicatiefaciliteiten en documentbeheerssysteem
 - In nauw overleg met bestuur en provincie afspraken maken met betrekking tot scopewijzigingen
 - Ondersteuning Gebiedscommissie Utrecht-West
 - Adviesgroep landbouw en de bestuurlijke begeleidingsgroepen voor afzonderlijke adviezen/gebiedsprocessen
- ⇒ Bemensing: Programmadirecteur, programmasecretaris, financieel administrateur, secretariële ondersteuning, gebiedsadviseurs
- ⇒ Kernwoorden: Ondersteunend, efficiënt, doelmatig

5.1. Begroting

Om een beeld te krijgen welke inzet er gepleegd wordt voor diverse activiteiten zijn deze in onderstaande prognose tabel geprijsd. Deze beprijzing is indicatief en zal gedurende het jaar worden aangescherpt. Op deze wijze doen we ervaring op bij het de beprijzen van onze activiteiten en kunnen we sturen op onze inzet.

Naast de exploitatiesubsidie vanuit de provincie Utrecht, vindt momenteel financiering plaats vanuit de gebiedsleden. Ook wordt gezocht naar alternatieve, aanvullende financiering om de adviserende rol van Utrecht-West te versterken.

Gebiedsgerichte advisering – lopend			
1	Afronding voorverkenning Waardassackerpolder, start gebiedsverkenning	€	80.000
2	Gebiedsoriëntatie Zegveld (afrondding)	€	30.000
3	Gebiedsoriëntatie Ruige Weide	€	20.000
Thematisch			
4	Kringlooplandbouw (bottom up)	€	35.000
5	Grondwater	€	25.000
6	Regionale Veenweidenstrategie	€	25.000
7	Vervolg advies VAB	€	10.000
Gebiedsgericht – verwacht			
8	Tenminste vier nieuwe gebiedsoriëntaties (Utrechtse Waarden, Stichtse Vecht, groot Mijdrecht Noord-West en Zouweboezem)	€	63.000
9	Voorverkenning Zegveld (na startfase)	€	50.000
10	Voorverkenning Ruige Weide (na startfase)	€	30.000
Thematisch			
11	Grondstrategie – (koppeling met lopende adviezen)	€	15.000
12	Impuls biodiversiteit	€	15.000
13	CO ₂ ondersteuning	€	15.000
14	Meervoudige verdienmodellen	€	15.000
15	Stad-land-kernen verbinding (voedsel van dichtbij)	€	15.000
16	Onderzoek & advieskosten	€	20.000

Gebiedsaanwezigheid en netwerkverbinding		
17	Gebiedsscouts vanuit PB	€ 10.000
18	Boeren praten met boeren	€ 20.000
19	Brugfunctie richting Plattelandscoaches	€ 5.000
20	Penvoering LEADER en vervolg	€ 10.000
21	Bestuurlijke adviesgroepen	€ 10.000
22	Ambtelijk overleg met Opgavemanagers	€ 5.000
23	Communicatie (bemensing, gebied, netwerk, transitie en middelen)	€ 95.000
24	Voorzitterschap	€ 30.000
	Vertrouwenspersoon	€ 7.500
25	Vergoedingen & vacatiegelden	€ 15.000
Bedrijfsvoering		
26	Directie voering, bestuursondersteuning en HR	€ 40.000
27	Secretariaat	€ 25.000
28	Kantoorkosten & overige kosten	€ 40.000
29	Juridische ondersteuning	€ 15.000
	Totaal	€ 790.500

Financiële planning

	FTE/ aantallen	Inschatting uurloon	Bedrag
Bemensing	(q)	(p)	
Secretaris-directeur	1	€ 60	€ 110.000
Secretaris programmabureau	0,5	€ 100	€ 100.000
Secretariaat	0,4	€ 30	€ 25.000
Administrateur	0,6	€ 45	€ 50.000
Communicatie expert	0,45	€ 75	€ 60.000
Gebiedsadviseurs	2,0	€ 100	€ 388.000
Senior agrarisch ondernemer			€ 20.000
Vertrouwenspersoon			€ 7.500
Voorzitter	0,2	€ 75	€ 30.000
Sub totaal			€ 790.500
Out of pocket kosten			€ 100.000
Sub totaal			€ 890.500
Dekkingsvoorstel			
Inbreng deelnemers Gebiedscommissie			€ 60.000
Exploitatiesubsidie provincie Utrecht			€ 720.000
Voorzitter betaald door provincie Utrecht	0,2	€ 75	€ 30.000
Reeds gedekt			€ 810.000
Nog te werven subsidies /middelen			€ 80.500

A first-person perspective from the driver's seat of a tractor. The tractor's green hood and blue metal frame are visible in the lower foreground. The tractor is moving through a lush green field with some yellow wildflowers. In the distance, there is a line of trees and a few small buildings under a cloudy sky. The text "kom! ga je mee?" is overlaid in the center of the image.

kom! ga je mee?